

Un àpat festiu per recordar l'esclavatge a Egipte

Dll, 29/03/2010 per Catalunya Religió

(David Casals-CR) *Pésakh* (Pasqua) és la festa més celebrada de l'any pel calendari jueu: vuit dies a la Diàspora, i set a Israel, el dia 15 del mes de Nisan, entre el març i abril gregorians, que aquest any comença el dilluns 29 de març. És el principi de l'any religiós jueu, on es recorda l'alliberament del poble d'Israel, esclau fins llavors a Egipte, guiats per Moisès.

Jai Anguita, president d'una de les quatre sinagogues que hi ha a Barcelona, explica que pràcticament no hi ha diferències entre ortodoxos i reformistes a l'hora de celebrar la Pasqua, tot i que els segons acostumen a celebrar l'àpat comunitari ('seder') el mateix dia de 'Pésakh', i els segons, un dia més tard. A Barcelona, hi ha quatre sinagogues, de diferents tendències: [Jabad Lubavitch](#), la [Comunitat Israelita de Barcelona](#), [Atid](#) i [Bet Shalom](#).

Anguita també explica que en un principi, la Pasqua jueva i la cristiana coincidien, però durant l'Edat Mitjana, l'Església va desplaçar uns dies la seva celebració, per evitar coincidències, que d'altra banda, queden reflectides en el Nou Testament, que es refereix a la festa jueva.

També anomenada festa de la Llibertat, de la Primavera i dels Àzims, la *Pésakh* commemora els fets narrats al segon llibre de la Torah, l'Èxode: 'alliberament de l'esclavatge a Egipte, els 40 anys de marxa pel desert guiats per Moisès fins l'arribada a Canaan, la terra promesa; símbol del naixement del poble d'Israel com a nació.

Pésakh significa 'passar enllà'. L'origen de la paraula el trobem a la mateixa Torah, quan en el llibre de l'Èxode, Déu comunicà a Moisès que digui als israelites que han de sacrificar un anyell o un cabrit per família, un per cada casa. Amb la sang, havien de marcar les llindes de les portes i menjar-se tot l'animal rostit, sense deixar restes per l'endemà.

Com que el Faraó es negava a secundar les peticions de Moisès per alliberar als israelites, Déu va enviar deu plagues a Egipte: aigua transformada en sang, granotes, mosquits, tàvecs, pesta, úlceres, pedregada, llagostes, tenebra i finalment la mort dels primogènits.

Com diu Déu a Moisès a Èxode 12, 12-13: "Aquesta nit travessaré el país d'Egipte i

faré morir tots els primogènits (...). La sang serà al senyal a les cases on vosaltres viviu. Quan veuré la sang, passaré de llarg », i d'aquest 'passar de llarg', l'origen de Pésakh.

Després de la desena plaga, el Faraó va autoritzar la marxa dels israelites, però amb les presses, es van haver d'endur el pa cuit sense deixar que llevés. Per això, durant Pésakh, no pot haver-hi a casa cap resta de gra, producte que dugui llevat o pugui llevar. "Durant set dies menjareu pa sense llevat", diu Déu a Moisès a Èxode 12, 15.

SOPAR RITUAL

Al vespre del quinzè dia del mes de Nisan se celebra el 'seder', el sopar ritual pasqual, on se segueixen una sèrie de passos, llegint els textos compilats en l'Agadà. Cada pas marca totes les etapes que va seguir el poble d'Israel durant l'Èxode, i es va amb una menja concreta.

Es comenta assentant-se a taula deixant una copa de vi i un seient lliure pel profeta Elies, simbolitzant l'esperança messiànica. Si el sopar és familiar, el dirigeix el pare de família i, si és comunitari, el rabí.

Sobre la taula, en una safata hi ha un os de la pota de xai passat pel foc -per simbolitzar el poder del braç de Déu en treure el seu poble de l'esclavatge, i recorda el sacrifici de l'anyell-; un ou dur -símbol de vida i de les primeres ofrenes al temple--; herbes amargants per simbolitzar l'esclavatge; el 'kharoset', una pasta de poma, fruita seca, mel, vi i canyella que simbolitza el fang dels totxos amb què els jueus construïen quan eren esclaus a Egipte--, i api o julivert, que s'ha de menjar sucant-lo amb aigua salada. Per alguns, això significa les llàgrimes vessades pels israelites durant l'esclavatge a Egipte. Per altres, són les aigües del Mar Roig, que es van obrir i van permetre la fugida.

En una cistella, hi ha tres pans àzims, sense llevat. Per alguns, recorden als tres patriarques (Abraham, Isaac, Jacob). Per altres, els tres estaments socials de l'antic Israel.

Abans de començar a menjar, el cap de taula o rabí serveix a tots una copa de vi caixer, i després, se recita una benedicció. A continuació, tothom veu el vi de la copa. Al llarg de l'àpat, es veuran quatre copes de vi, per recordar les quatre promeses que Déu va fer a Israel: "Us trauré del damunt els treballs forçats dels egipcis i us alliberaré de l'esclavatge. Amb el poder del meu braç us rescataré (...). Faré de vosaltres el meu poble i jo seré el vostre Déu" (Èxode 6, 6-7). Per altres, cada copa recorda els quatre períodes d'esclavatge després del primer exili de Babilònia el 587 abans de l'era comuna. Per altres, simbolitzen les quatre esposes de Jacob --Lia, Raquel, Zilpà i Bilhà-- mares dels seus dotze fills, els noms dels quals són les 12 tribus d'Israel.

Després de la primera copa de vi, el cap de taula es renta les mans, agafa l'api oi el julivert, el mulla en aigua salada i el passa a tots els comensals amb una benedicció. A continuació, s'agafa el pa àzim i es parteix en dos trossos: el més petit s'amaga sota un tovalló i es reserva pel final del sopar. Sostenint l'altre tros de pa, fa una recitació i omple la segona copa de vi mentre el nen més petit de la família recita la ma mixtanà (pregunta ritual).

Tot seguit, el pare explica l'alliberació d'Egipte i es fan diferents lectures i recitacions, ja que l'objectiu del sopar és que els més petits de casa recordin que

els seus avantpassats foren esclaus a l'Antic Egipte.

Després de menjar el pa i les herbes amargants, és el torn la carn. L'Èxode especifica com s'ha de cuinar. "L'animal ha de ser sense cap defecte, mascle i d'un any. Podeu prendre tant un anyell com un cabrit. (...) Heu de menjar la carn rostida, amb pa sense llevat i amb herbes amargues. No mengeu gens de carn crua o bullida, sinó tot l'animal rostit, amb el cap, les potes i les entranyes". (Èxode 12, 5-9). En comunitats asquenases, es menja també un Peix farcit.

En acabar, es reparteix el tros d'àzim guardat sobre el tovalló. És obligatori menjar el bocí que et toqui i no menjar cap aliment fins endemà. Per posar punt i final a la celebració, es reciten oracions de gràcies, es serveix una tercera copa de vi, s'obre la porta perquè entri el profeta Elies -a qui s'havia reservat lloc i plat—per compartir-la, i un dels fills diu: "Tan de bo el Misericordiós beneeixi el meu pare i Mestre, l'amo d'aquesta casa, i la meva mare i mestra, la senyora d'aquesta casa".

Se serveix la darrera copa de vi, i es recita l'últim text, que acaba amb la següent frase: "L'any que ve, a Jerusalem!", que reflexa l'esperança dels israelites vers Canaan, la Terra Promesa, on es van aposentar després de l'Èxode, i on va renéixer l'estat d'Israel l'any 1948.